„Stół pełen zwyczajów” – co mówimy dzieciom

Nauczyciel rozkłada na ławce w środku kręgu obrus, pod nim garść sianka, stawia trzy talerzyki (jeden zostaje pusty) i kładzie kartonową gwiazdę. Dzieci po kolei odkrywają „zagadki stołu”:

- **Sianko pod obrusem** – przypomina o stajence, w której według opowieści urodził się Jezus. Dawniej ludzie wierzyli też, że sianko przyniesie dobry rok.
- **Pusty talerz** – miejsce dla niespodziewanego gościa, dla kogoś, kto jest sam. Niektórzy myślą przy nim o bliskich, których już z nami nie ma.
- **Pierwsza gwiazdka** – na wieczerzę czeka się do pierwszej gwiazdki na niebie. To pamiątka gwiazdy z opowieści o narodzinach Jezusa.
- **Opłatek** – cienki biały płatek. Ludzie łamią się nim i składają sobie życzenia.
- **Choinka** – pachnie lasem i świeci. Dawniej w wiejskich chatach zamiast choinki wieszano pod sufitem czubek świerka albo jodły (podłaźniczkę).

Dobrze jest powiedzieć dzieciom: „W różnych domach święta wyglądają inaczej. Niektórzy obchodzą je w styczniu, a niektórzy wcale – i to też jest w porządku”.

Życzenia krok po kroku

Dobre życzenie ma trzy części. Nauczyciel zapisuje je na tablicy:

1. **Do kogo?** „Kochana Babciu”, „Droga Pani Aniu”, „Kubo”.
2. **Czego życzę?** Coś, co pasuje właśnie do tej osoby: „żeby Twój kot szybko wyzdrowiał”, „dużo czasu na czytanie”.
3. **Od kogo?** Podpis.

Zabawa „Życzenie w kółeczku”: dzieci podają sobie kartonową gwiazdę. Kto ją trzyma, składa życzenie osobie obok (albo mówi „pas” i podaje dalej). Na koniec rozmowa: które życzenia były „dla każdego”, a które „tylko dla ciebie”?

Przebieg zajęć

Czas	Faza	Co robi nauczyciel	Co robią uczniowie
0–5 min	Krąg i powitanie	• Zaprasza dzieci do kręgu. Mówi: „To nasze ostatnie zajęcia przed przerwą. Dziś porozmawiamy o świętach, które wiele osób w Polsce obchodzi w grudniu”. Przypomina o prawie do „pas”.	• Kończą zdanie: „Zima kojarzy mi się z…” (można powiedzieć „pas”).
5–17 min	Stół pełen zwyczajów	• Rozkłada obrus, sianko, talerzyki i gwiazdę. Pyta: „Co tu widzicie? Po co to może być?”. • Objaśnia zwyczaje (tekst w scenariuszu). Pokazuje opłatek albo jego rysunek.	• Zgadują, do czego służą przedmioty. Odkrywają sianko pod obrusem. • Mówią, który zwyczaj podoba im się najbardziej i dlaczego.

Boże Narodzenie 2026 – co warto wiedzieć

Boże Narodzenie obchodzimy 25 i 26 grudnia, a dzień wcześniej, **24 grudnia**, jest Wigilia. Od 2025 r. Wigilia jest w Polsce dniem wolnym od pracy (ustawa z 6.12.2024, Dz.U. 2024 poz. 1965). Zwyczaje wigilijne – m.in. dzielenie się opłatkiem i składanie przy tym życzeń – wpisano na krajową listę niematerialnego dziedzictwa kulturowego. Wniosek podkreśla, że w różnych regionach wyglądają one trochę inaczej.

W 2026 r. ostatni dzień zajęć to wtorek 22 grudnia. Zimowa przerwa świąteczna trwa od środy 23 do czwartku 31 grudnia (rozporządzenie w sprawie organizacji roku szkolnego, t.j. Dz.U. 2023 poz. 1211, § 3). Wigilia wypada w czwartek, święta – w piątek i sobotę. Uczniowie wracają do szkoły w poniedziałek 4 stycznia 2027 r. Dyrektor może ustalić dodatkowe dni wolne od zajęć – sprawdź kalendarz swojej szkoły.

Uwaga na mity. Nie ma jednej „obowiązkowej" liczby potraw: dawniej podawano ich nieparzystą liczbę (7, 9, 11), dwanaście utrwaliło się później. Choinka to w Polsce zwyczaj dość młody – przyszła z Niemiec w XIX wieku, a na wieś często dopiero między wojnami.

Wskazówki dla nauczyciela

Przygotowanie

- Ostatni dzień zajęć w 2026 r. to wtorek 22 grudnia. Scenariusz zajmuje jedną godzinę wychowawczą; quiz można przeprowadzić na kolejnej lekcji tego dnia albo dzień wcześniej.
- Wydrukuj karty stacji (po jednym komplecie na grupę 4–5 osób), karty pracy (po jednej dla ucznia) i kartę odpowiedzi drużyny (jedna na drużynę).
- Ustaw ławki w cztery stoliki-stacje.
- Jeśli ktoś w klasie zna zwyczaje z innego kraju albo innej tradycji (np. dzieci z Ukrainy), zapytaj go wcześniej w cztery oczy, czy chce o nich opowiedzieć. Nikogo nie wywołujemy przy wszystkich.
- Zajęć nie oceniamy stopniami. Karty pracy sprawdzamy wspólnie.

Zasady, które chronią uczniów

- **Szkoła publiczna – wersja kulturowa.** Mówimy o zwyczajach i ich historii. Nie modlimy się na zajęciach, nie łamiemy opłatka jako obrzędu i nie pytamy, kto chodzi do kościoła. Źródło religijne zwyczaju podajemy rzeczowo: „w opowieści o narodzinach Jezusa…".
- **Różne wyznania.** W klasie mogą być dzieci prawosławne, protestanckie, muzułmańskie, żydowskie i niewierzące. Większość parafii prawosławnych w Polsce świętuje według kalendarza juliańskiego (Wigilia 6 stycznia). Nikt nie musi mówić, czy i jak świętuje.
- **Rodziny są różne.** Dzieci spędzą święta m.in. z jednym rodzicem, w rodzinie zastępczej, w placówce, po stracie bliskiej osoby albo w szpitalu. Mówimy „osoby, z którymi spędzasz święta" albo „bliska osoba".
- **Prawo do „pas" i bez porównywania prezentów.** W każdej rundce można nic nie mówić. Nie pytamy „co dostaniesz" ani „ile kosztowało" – rozmawiamy o czasie, gestach i życzeniach.
- **Bez nagród i przegranych.** Quiz kończy się wspólnym wynikiem klasy, nie rankingiem.

Boże Narodzenie 2026 – co warto wiedzieć

Boże Narodzenie obchodzimy 25 i 26 grudnia, a dzień wcześniej, **24 grudnia**, jest Wigilia. Od 2025 r. Wigilia jest w Polsce dniem wolnym od pracy (ustawa z 6.12.2024, Dz.U. 2024 poz. 1965). Zwyczaje wigilijne – m.in. dzielenie się opłatkiem i składanie przy tym życzeń – wpisano na krajową listę niematerialnego dziedzictwa kulturowego. Wniosek podkreśla, że w różnych regionach wyglądają one trochę inaczej.

W 2026 r. ostatni dzień zajęć to wtorek 22 grudnia. Zimowa przerwa świąteczna trwa od środy 23 do czwartku 31 grudnia (rozporządzenie w sprawie organizacji roku szkolnego, t.j. Dz.U. 2023 poz. 1211, § 3). Wigilia wypada w czwartek, święta – w piątek i sobotę. Uczniowie wracają do szkoły w poniedziałek 4 stycznia 2027 r. Dyrektor może ustalić dodatkowe dni wolne od zajęć – sprawdź kalendarz swojej szkoły.

Uwaga na mity. Nie ma jednej „obowiązkowej" liczby potraw: dawniej podawano ich nieparzystą liczbę (7, 9, 11), dwanaście utrwaliło się później. Choinka to w Polsce zwyczaj dość młody – przyszła z Niemiec w XIX wieku, a na wieś często dopiero między wojnami.

Wskazówki dla nauczyciela

Przygotowanie

- Ostatni dzień zajęć w 2026 r. to wtorek 22 grudnia. Quiz i karty pracy można wykorzystać na innych lekcjach tego lub poprzedniego dnia.
- Wydrukuj karty pracy (po jednej dla ucznia) i kartę planu „Miejsce dla gościa" (jedna na grupę).
- Temat odpadów prowadź bez zawstydzania: nie pytamy, co wyrzuca czyja rodzina. Rozmawiamy o skali i o tym, co może zrobić każdy.
- Pomysły na pomoc samotnym (np. kartki dla mieszkańców domu seniora, list do sąsiada) realizujemy tylko przez szkołę i z instytucją, która się na to zgodzi. Uczniowie nie odwiedzają obcych osób sami.
- Nie zbieramy pieniędzy od uczniów. Udział jest dobrowolny.

Zasady, które chronią uczniów

- **Szkoła publiczna – wersja kulturowa.** Mówimy o zwyczajach i ich historii. Nie modlimy się na zajęciach, nie łamiemy opłatka jako obrzędu i nie pytamy, kto chodzi do kościoła. Źródło religijne zwyczaju podajemy rzeczowo: „w opowieści o narodzinach Jezusa…".
- **Różne wyznania.** W klasie mogą być dzieci prawosławne, protestanckie, muzułmańskie, żydowskie i niewierzące. Większość parafii prawosławnych w Polsce świętuje według kalendarza juliańskiego (Wigilia 6 stycznia). Nikt nie musi mówić, czy i jak świętuje.
- **Rodziny są różne.** Dzieci spędzą święta m.in. z jednym rodzicem, w rodzinie zastępczej, w placówce, po stracie bliskiej osoby albo w szpitalu. Mówimy „osoby, z którymi spędzasz święta" albo „bliska osoba".
- **Prawo do „pas" i bez porównywania prezentów.** W każdej rundce można nic nie mówić. Nie pytamy „co dostaniesz" ani „ile kosztowało" – rozmawiamy o czasie, gestach i życzeniach.
- **Bez nagród i przegranych.** Quiz kończy się wspólnym wynikiem klasy, nie rankingiem.

Stół wigilijny

Imię _____ Klasa _____ Data _____

Pamiętaj: Na stole wigilijnym jest sianko pod obrusem, opłatek i jedno wolne miejsce dla gościa.

1 Połącz zwyczaj z tym, co oznacza. Wpisz literę.

1. sianko pod obrusem
2. pusty talerz
3. pierwsza gwiazdka
4. opłatek

a) miejsce dla gościa
b) przypomina stajenkę
c) dzielimy się nim i składamy życzenia
d) znak, że zaczyna się wieczerza

1 ____ 2 ____ 3 ____ 4 ____

2 Policz i wpisz wynik.

1. Przy stole siedzi 5 osób. Dokładamy 1 talerz dla gościa. Wszystkich talerzy jest _____.
2. Na choince wisi 6 czerwonych i 4 złote bombki. Razem bombek jest _____.
3. Mama Oli upiekła 12 pierniczków. Ola dała 3 sąsiadce. Zostało _____ pierniczków.
4. Do Wigilii zostały 3 dni. Dziś jest 21 grudnia. Wigilia jest _____ grudnia.

3 Narysuj, co zobaczysz za oknem w zimowy wieczór.

Życzenia niebanalne – trzy pytania

1. Komu życzę? (imię, zwrot grzecznościowy)
2. Co jest ważne dla tej osoby właśnie teraz? (pasja, plan, trudność)
3. Czego jej naprawdę życzę? (konkret zamiast „zdrowia, szczęścia, pomyślności”)

Przebieg zajęć

Czas	Faza	Co robi nauczyciel	Co robią uczniowie
0–5 min	Wprowadzenie	• Mówi, że to ostatnie zajęcia przed przerwą. Przypomina zasady: prawo do „pas”, nikt nie musi mówić, jak spędza święta.	• Rundka jednym słowem: „Grudzień to dla mnie…”.
5–13 min	Fakt czy mit?	• Czyta cztery zdania (dodatek w scenariuszu). Po każdym uczniowie głosują ręką. Objaśnia odpowiedź.	• Głosują: fakt / mit. Uzasadniają swoje zdanie.
13–28 min	Stacje „Święta na świecie”	• Dzieli klasę na cztery grupy. Co 3 minuty daje sygnał zmiany stacji.	• Czytają kartę stacji i zapisują jedno zdanie: „Ten zwyczaj mówi o ludziach, że…”. Przechodzą do kolejnej stacji.
28–40 min	Życzenia niebanalne	• Zapisuje na tablicy trzy pytania. Pokazuje przykład „szablonu” i życzenia osobistego.	• Piszą życzenia dla wybranej osoby (nie muszą jej ujawniać). Chętni czytają przykład bez imienia adresata.
40–45 min	Podsumowanie i pożegnanie	• Pyta: „Który zwyczaj z innego kraju chcielibyście przenieść do nas?”. Przypomina termin powrotu: 4 stycznia.	• Odpowiadają w rundce albo mówią „pas”.

Trudne sytuacje i jak reagować

- **Uczeń mówi, że nie obchodzi świąt.** Podziękuj i powiedz, że zajęcia dotyczą zwyczajów jako części kultury – może przyglądać się im jak badacz.
- **Uczniowie wyśmiewają cudzy zwyczaj.** Zatrzymaj rozmowę: „Nasze zwyczaje też komuś wydają się dziwne. Pytamy, co znaczą, nie oceniamy”.
- **Rozmowa schodzi na prezenty i ich ceny.** Wróć do pytania przewodniego.

Jak sprawdzić, czy zajęcia się udały

- Zdania ze stacji: czy grupy umieją powiedzieć, co zwyczaj mówi o ludziach.
- Życzenia: czy mają adresata i konkret.
- Quiz: ile odpowiedzi klasa zebrała wspólnie.

Powiązania z podstawą programową i programem wychowawczo-profilaktycznym

- Polski VII–VIII II.3.1 (S24) – „rozumie, na czym polega grzeczność językowa i stosuje ją w wypowiedziach”
- Cele kształcenia ogólnego (S24), pkt 1 – „wprowadzanie uczniów w świat wartości, w tym ofiarności, współpracy, solidarności, altruizmu, patriotyzmu i szacunku dla tradycji, dbania o środowisko przyrodnicze, w tym klimat, w skali lokalnej i globalnej”; „szacunku dla godności innych osób”
- Cele kształcenia ogólnego (S24), pkt 2 – „wzmacnianie poczucia tożsamości indywidualnej, kulturowej, narodowej, regionalnej i etnicznej”
- Polski VII–VIII III.1.7 (S24) – „zgadza się z cudzymi poglądami lub polemizuje z nimi, rzeczowo uzasadniając własne zdanie”
- Kierunki polityki oświatowej 2026/2027 – nr 2 – „kształtowanie postaw patriotycznych, obywatelskich i prospołecznych”

Zajęcia z wychowawcą nie mają własnej podstawy programowej. Kody: N26 – podstawa z 2026 r. (Dz.U. 2026 poz. 378), w roku szkolnym 2026/2027 w klasach I i IV; S24 – podstawa z 2017 r. w brzmieniu Dz.U. 2024 poz. 996, w klasach II–III i V–VIII. Edukację zdrowotną w roku szkolnym 2026/2027 we wszystkich klasach IV–VIII realizuje się według N26 w brzmieniu Dz.U. 2026 poz. 958 (EZ). Wpisz też cel z programu wychowawczo-profilaktycznego swojej szkoły (art. 26 Prawa oświatowego).

Kryteria sukcesu

- Umiem podać jeden zwyczaj, który jest młodszy, niż się wydaje.
- Potrafię wyjaśnić, co znaczy „60% zmarnowanego jedzenia w gospodarstwach domowych”.
- Moje życzenia są napisane dla jednej osoby.

Dane do rozmowy

W Polsce marnuje się ok. **4,8 mln ton** żywności rocznie, z czego ok. **60%** (ponad 2,9 mln t) w gospodarstwach domowych (szacunek projektu PROM opublikowany w 2020 r.; Federacja Polskich Banków Żywności, raport „Nie marnuj jedzenia 2023”). Do najczęściej wyrzucanych produktów należą chleb, warzywa, owoce i wędliny.

Pusty talerz – dwa znaczenia

Dawniej puste nakrycie łączono z pamięcią o zmarłych bliskich, później stało się miejscem dla wędrowca – znakiem gościnności. Pytanie do klasy: kto dziś mógłby być takim „gościem”? (sąsiad, który jest sam, nowa osoba w klasie, ktoś w szpitalu).

Przebieg zajęć

Czas	Faza	Co robi nauczyciel	Co robią uczniowie

CO JESZCZE JEST W ŚRODKU

Boże Narodzenie – pakiet 3 scenariuszy z kartami pracy i quizem (klasy 1–3, 4–6 i 7–8)

Podgląd pokazał 6 z 39 stron. Pełna wersja: 39 stron A4, PDF do druku i DOCX do edycji.

- Boże Narodzenie – scenariusz zajęć „Święta z bliska”, quiz obrazkowy, karty pracy i kartka świąteczna, klasy 1–3
- Boże Narodzenie – scenariusz „Święta w Polsce i na świecie”, quiz drużynowy i karty pracy, klasy 4–6
- Boże Narodzenie – scenariusz godziny wychowawczej „Święta bez presji”, quiz „Prawda czy legenda?” i karty pracy, klasy 7–8

Kup pełną wersję – plik od razu na e-mail
pierwszalawka.pl/material/boze-narodzenie-pakiet-scenariuszy-klasy-1-8